

1. ΘΕΜΑ

Θηλυκά ουσιαστικά σε -η/-εις

2. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

η πόλη/οι πόλεις, η λέξη/οι λέξεις

3. ΕΠΙΠΕΔΟ-ΒΑΘΜΟΣ ΔΥΣΚΟΛΙΑΣ

B ΚΕΓ, 1 ΕΚΠΑ

4. ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΗ ΓΝΩΣΗ

Κλίση ουσιαστικών

Γένος, αριθμός, πτώση

5. ΠΙΘΑΝΑ ΛΑΘΗ

α) σχηματισμός ονομαστικής πληθυντικού σε -ες, υπό την πίεση της γενικής τάσης των θηλυκών σε -η (λ.χ. οι πόλεις, οι ασκήσεις)

β) σχηματισμός του πληθυντικού χωρίς μετακίνηση τόνου σε όσα τονίζονται στην προπαραλήγουσα (λ.χ. οι συζητήσεις, οι ασκήσεις)

γ) σχηματισμός γενικής πληθυντικού σε -ων αντί σε -εων (λ.χ., των ασκήσεων, των συζητήσεων)

δ) εσφαλμένος σχηματισμός του ενικού (ξεκινώντας από τον πληθυντικό, λ.χ., η αυξήση, η αναζήτηση)

ε) αδυναμία αντιστοίχισης της λόγιας γενικής σε -εως με την κοινή σε -ης

στ) αδυναμία αντιστοίχισης της λόγιας ονομαστικής σε -ις με την κοινή σε -η.

6. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Ενώ τα περισσότερα θηλυκά σε -η σχηματίζουν ονομαστική, αιτιατική και κλητική πληθυντικού σε -ες (και γενική σε -ων) τα ουσιαστικά αυτής της κατηγορίας (που προέρχονται από φωνηεντόληκτα τριτόκλιτα της αρχαίας και που συνήθως λήγουν σε -ση, -ξη και -ψη, με κυριότερη εξαίρεση το η πόλη) σχηματίζουν τις τρεις πτώσεις του πληθυντικού σε -εις και τη γενική σε -εων. Με άλλα λόγια, θα μπορούσαν να θεωρηθούν «μερικώς ανισοσύλλαβα», κατά το ότι τουλάχιστον στη γενική (πληθυντικού και ίσως και ενικού) προστίθεται μία επιπλέον συλλαβή. Έτσι, λ.χ.,

οι λέξεις
των λέξεων
τις λέξεις
– λέξεις

Επίσης, στη γενική πληθυντικού είναι δυνατό να προτιμάται ο λογιότερος σχηματισμός σε -εως αντί του κοινού σε -ης:

η λέξη
της λέξης ή της λέξεως.

Μορφοποιήθηκε

Σπανιότερα, και σε περισσότερα επίσημα συμφραζόμενα, είναι δυνατό και η ονομαστική ενικού να εμφανίζεται με τη μορφή που θα είχε στην αρχαία ελληνική:

η πρότασις, η ανάστασις, η πόλις

Οι γενικότεροι κανόνες για τη μετακίνηση του τόνου εξακολουθούν να ισχύουν. Έτσι, στην περίπτωση όσων τονίζονται στην προπαραλήγουσα στον ενικό, ο τόνος μετακινείται στον πληθυντικό (και στη λόγια γενική ενικού):

<i>η πρόταση</i>	<i>οι προτάσεις</i>
<i>της πρότασης/προτάσεως</i>	<i>των προτάσεων</i>
<i>την πρόταση</i>	<i>τις προτάσεις</i>
<i>– πρόταση</i>	<i>– προτάσεις</i>

Πολλά ουσιαστικά αυτής της κατηγορίας είναι ιδιαίτερα συχνόχρηστα:

*στάση, τηλεόραση, πρόταση, άσκηση, θέση, διαφήμιση, έκθεση, διεύθυνση, ερώτηση, απάντηση, κατάσταση, συζήτηση, εξέταση, γνώση, αναζήτηση, αύξηση, κλίση, πρόσκληση, πρόκληση, περίσταση, ανάσταση, επανάσταση, σύσταση, εξάσκηση, διάθεση, πρόθεση, απόκτηση, τάση, κυβέρνηση, αντιπολίτευση, παύση, ανάπαυση
λέξη, τάξη, έναρξη, λήξη, σύνταξη, διάλεξη, συνέντευξη, διάταξη, πλήξη
σκέψη, λήψη, παράλειψη, διάσκεψη, ανακάλυψη, ρίψη, θλίψη*

7. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Αξίζει να σημειωθεί ότι αρκετά από τα ουσιαστικά αυτά προκύπτουν από σύνθεση του ίδιου ουσιαστικού, λ.χ., *στάση, περίσταση, απόσταση, διάσταση, κατάσταση, σύσταση, ένσταση, έκσταση, παράσταση, ανάσταση, επανάσταση, κ.ο.κ.*

Είναι χρήσιμη η εξάσκηση της κλίσης των ουσιαστικών αυτής της κατηγορίας με συνοδεία επιθέτου, ώστε να γίνεται αντιληπτή η αντιστοιχία των καταλήξεων:

*οι μεγάλες πόλεις
των πολλών ερωτήσεων
τις δύσκολες ασκήσεις*

8. ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΣΥΝΑΦΗ ΘΕΜΑΤΑ

ΜΠ2: Ουσιαστικά αρσενικά σε *-ας, -ης* και θηλυκά σε *-α, -η*

ΑΤ58: Συμφωνία στοιχείων μέσα στην ονομαστική φράση

ΑΤ26: Τονισμός ουσιαστικών και καταβιβασμός του τόνου

9. ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΣΕ ΥΛΙΚΟ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Γλωσσικές Ασκήσεις: 82-85.